

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Національний університет «Одеська юридична академія»

**ЄВРОПЕЙСЬКІ ОРІЄНТИРИ РОЗВИТКУ УКРАЇНИ:
НАУКОВО-ПРАКТИЧНИЙ ВИМІР
В УМОВАХ ВОЄННИХ ВИКЛИКІВ**

МАТЕРІАЛИ
Міжнародної науково-практичної конференції

Одеса, 26 квітня 2024 року

Одеса
«Фенікс»
2024

*Рекомендовано до друку вченою радою
Національного університету «Одеська юридична академія»
(протокол № 8 від 15.05.2024 р.)*

За загальною редакцією **С. В. Ківалова**

Відповідальний за випуск **М. Р. Аракелян**

Є 24 **Європейські орієнтири розвитку України: науково-практичний вимір в умовах воєнних викликів** : матеріали Міжнар.наук.-практ. конф. (Одеса, 26 квітня 2024 р.) / за заг. ред. С. В. Ківалова. – Одеса : Фенікс, 2024. – 1000 с.
ISBN 978-617-8430-05-4

У збірнику відображено наукові напрацювання вчених, практиків, військовослужбовців у теоретичній та емпіричній площині у сферах філософських основ, загальної теорії та історичних досліджень держави і права, актуальних проблем світових соціально-політичних процесів, соціології та психології в умовах повномасштабного військового вторгнення. Висвітлено питання загроз національній безпеці в їх конституційному вимірі у рамках міжнародного та європейського права, трудового права та права соціального забезпечення, земельного, аграрного та екологічного права, пов'язані з функціонуванням економіки та підприємництва в умовах європейського вибору України. Розглянуто проблеми інформатизації та цифровізації суспільства, захисту інформації та кібербезпеки в умовах військового вторгнення, питання методики викладання іноземних мов, теорії та практики перекладу, проблеми лінгвістики та журналістики. Відображено наукові напрацювання у сферах адміністративного права та процесу, фінансового, морського та митного права, організації та вдосконалення судоустрою, прокуратури, інших правоохоронних органів, адвокатури. Висвітлено питання кримінального права, кримінально-процесуальних аспектів кримінального провадження та кримінологічних особливостей протидії злочинності в умовах воєнного стану, криміналістики, судової експертизи, психології та медицини у забезпеченні судочинства, цивільного та сімейного права, інтелектуальної власності та патентної юстиції, цивільного судочинства, господарського права та процесу. Розглянуто актуальні питання діяльності сучасних бібліотек у закладах вищої освіти, фізичної підготовки здобувачів вищої освіти.

Збірник розраховано на наукових і науково-педагогічних працівників, здобувачів вищої освіти, практичних працівників у сферах юридичної, економічної, соціологічної, політологічної, психологічної, філологічної наук, журналістики та кібербезпеки тощо.

УДК 005.332.2(4):316.42(477)»364»»20»(062.552)

Матеріали видано в авторській редакції

<i>Кузьмін Едуард Едуардович</i> ДО ДИСКУСІЇ ЩОДО НЕОБХІДНОСТІ ПЕРЕОСМИСЛЕННЯ КОНЦЕПЦІЇ «МІЖНАРОДНОГО ПОКАРАННЯ»	189
<i>Мануїлова Катерина Вікторівна</i> ВИКОРИСТАННЯ СИСТЕМ ШТУЧНОГО ІНТЕЛЕКТУ У МІЖНАРОДНИХ ЗБРОЙНИХ КОНФЛІКТАХ	191
<i>Мануїлова Катерина Вікторівна, Рудецька Поліна Андріївна</i> ГЕНОЦИД ЯК ЗЛОЧИН ПРОТИ БЕЗПЕКИ ЛЮДСТВА: ПРАВОВИЙ АСПЕКТ ТА ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ	193
<i>Невара Лілія Михайлівна, Колесник Михайло Ігорович</i> ПРАВА ЛЮДИНИ ЧЕТВЕРТОГО ПОКОЛІННЯ В УМОВАХ ЦИФРОВІЗАЦІЇ	195
<i>Невара Лілія Михайлівна, Красник Вікторія Михайлівна</i> ДІЯЛЬНІСТЬ ТОВАРИСТВА ЧЕРВОНОГО ХРЕСТА УКРАЇНИ ПІД ЧАС ПОВНОМАСШТАБНОГО ВТОРГНЕННЯ РФ	198
<i>Невара Лілія Михайлівна, Проніна Наталія Ігорівна</i> МІЖНАРОДНО-ПРАВОВИЙ ЗАХИСТ ПРАВ ДІТЕЙ В УМОВАХ ЗБРОЙНОГО КОНФЛІКТУ	200
<i>Невара Лілія Михайлівна, Фесюн Ольга Костянтинівна</i> ПРАВО НА ПОСТМОРТАЛЬНУ РЕПРОДУКЦІЮ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ	203
<i>Федорова Тетяна Сергіївна, Дронов Владислав Юрійович</i> МІЖНАРОДНИЙ КРИМІНАЛЬНИЙ СУД У МЕХАНІЗМІ ЗАХИСТУ МІЖНАРОДНИХ СТАНДАРТІВ ПРАВ ЛЮДИНИ	205
<i>Цибульська Ольга Юріївна</i> AROSTILLE VS СУД ЯК СПОСІБ ВИЗНАННЯ РІШЕННЯ ІНОЗЕМНОГО СУДУ В УКРАЇНІ В КОНТЕКСТІ МІЖНАРОДНОГО ПРИВАТНОГО ПРАВА	207
<i>Гребенюк Дмитро Олегович</i> ЗАКОНОДАВЧА СПІВПРАЦЯ ЄВРОПЕЙСЬКОГО ПАРЛАМЕНТУ З ПАРЛАМЕНТСЬКИМИ ОРГАНАМИ КРАЇН-ЧЛЕНІВ ЄС	209
<i>Бурдюжа Олександр Миколайович</i> НАДАННЯ ГУМАНІТАРНОЇ ДОПОМОГИ В КОНТЕКСТІ УЧАСТІ УКРАЇНИ В МЕХАНІЗМІ ЦИВІЛЬНОГО ЗАХИСТУ ЄС	211
<i>Галат Владислав Ігорович</i> СУЧАСНІ ВИКЛИКИ І ПЕРСПЕКТИВИ МІЖНАРОДНО-ПРАВОВОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ ЗА ПОРУШЕННЯ ДОГОВОРІВ МІЖНАРОДНОЇ КУПІВЛІ-ПРОДАЖУ ТОВАРІВ В 21 СТОЛІТТІ	213
<i>Джевага-Третякова Світлана Юріївна</i> УМИСЕЛ ЯК ХАРАКТЕРИСТИКА СУБ'ЄКТИВНОЇ СТОРОНИ ВІДМИВАННЯ ГРОШЕЙ ЯК ТРАНСНАЦІОНАЛЬНОГО ЗЛОЧИНУ	216
<i>Жакун Маргарита Юріївна</i> ТРАНСФОРМАЦІЯ СТРАТЕГІЇ ЗОВНІШНЬОПОЛІТИЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ УКРАЇНИ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ	218
<i>Левченко Ігор Сергійович</i> ПРАВО ВИБОРУ КРАЇНИ ПРИТУЛКУ ВСЕРЕДИНІ ЄС В СВІТЛІ НАПЛИВУ БІЖЕНЦІВ, ВИКЛИКАНОГО АГРЕСІЄЮ ПРОТИ УКРАЇНИ.	221
<i>Луцан Алла Валеріївна</i> ДО ПИТАННЯ СУЧАСНОГО СТАНУ ПРАВ ЖІНОК В САУДІВСЬКІЙ АРАВІЇ.	223
<i>Марченко Дмитро Вікторович</i> СКЛАДНОЩІ ВИБОРУ ЗАСТОСОВАНОГО ПРАВА ТА ФОРМИ ДОГОВОРУ В МІЖНАРОДНОМУ ПРИВАТНОМУ ПРАВІ.	225
<i>Редченко Ярослав Олександрович</i> НОРМАТИВНО-ПРАВОВІ ЗАСАДИ РЕГУЛЮВАННЯ ТА ЛІЦЕНЗУВАННЯ ПОСЛУГ ПОВ'ЯЗАНИХ З РЕАЛІЗАЦІЄЮ ВІРТУАЛЬНИХ АКТИВІВ В ЄВРОПЕЙСЬКОМУ СОЮЗІ	227
<i>Самойлюк Дмитро Геннадійович</i> ДОКАЗУВАННЯ В МІЖНАРОДНОМУ КРИМІНАЛЬНОМУ ПРАВІ.	229
<i>Чернявський Марк Віталійович</i> ОЦІНКА ВПЛИВУ МИРОТВОРЧИХ ОПЕРАЦІЙ НА ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ МІЖНАРОДНОЇ БЕЗПЕКИ ТА ЗАПОБІГАННЯ КОНФЛІКТАМ	230
СЕКЦІЯ 6. ТЕОРЕТИЧНІ ТА ПРАКТИЧНІ ПРОБЛЕМИ МОРСЬКОЇ ТА МИТНОЇ ПОЛІТИКИ УКРАЇНИ	
<i>Кормич Борис Анатолійович</i> ІНСТИТУТ АЕО ЯК ВІДДЗЕРКАЛЕННЯ ПРОБЛЕМ НАБЛИЖЕННЯ МИТНОГО ЗАКОНОДАВСТВА ДО ПРАВА ЄС . . .	233
<i>Аверочкина Тетяна Володимирівна</i> ДОБРА, ЗАГАЛЬНА ТА ПРИЙНЯТНА МОРСЬКА ПРАКТИКА ЯК ПРАВОВІ КАТЕГОРІЇ.	235
<i>Федотов Олексій Павлович</i> УКРУПНЕННЯ МИТНОЇ ІНФРАСТРУКТУРИ ПІВДЕННОГО РЕГІОНУ.	238

ДО ПИТАННЯ СУЧАСНОГО СТАНУ ПРАВ ЖІНОК В САУДІВСЬКІЙ АРАВІЇ

Захист прав жінок у Саудівській Аравії є важливою справою не лише для Королівства, але й важливою віхою в глобальному дискурсі щодо гендерної рівності. Вкорінена в глибоко традиційні суспільні рамки, Саудівська Аравія довго намагається поєднати свої консервативні цінності з необхідністю прогресу в правах жінок. Дослідження викликів і досягнень у цій сфері не тільки проливає світло на унікальну динаміку гендерних відносин у саудівському суспільстві, але й робить істотний внесок у ширше розуміння соціально-політичних трансформацій на Близькому Сході. Крім того, враховуючи стратегічне геополітичне положення Саудівської Аравії та її вплив у регіоні, розвиток прав жінок у Королівстві може стати каталізатором подібних змін в арабському світі, тим самим підвищуючи його актуальність у глобальному масштабі.

У країнах Перської затоки патріархальні культури та суспільства історично обмежували участь жінок у громадській сфері. Ці обмеження походять від різних факторів, включаючи племінний патріархат, культурні стереотипи та консервативні релігійні інтерпретації. Однак важливо визнати, що чоловіче домінування не є невід'ємним результатом релігійних писань, а радше результатом культурних інтерпретацій.

Протягом останніх двох десятиліть країни Ради співробітництва Перської затоки (РСАД-ПЗ), включаючи Бахрейн, Кувейт, Оман, Катар, Об'єднані Арабські Емірати (ОАЕ) і Саудівську Аравію, ініціювали заходи, спрямовані на просування прав жінок у своїх суспільствах. Тривають заходи щодо збільшення представництва жінок на державних посадах і державних службах [6, с. 32].

Тим не менш, постійні значні проблеми перешкоджають повноцінній участі жінок у політичному, економічному та громадському житті. Деякі критики стверджують, що ці державні реформи часто зміцнюють існуючу нерівність, а не досягають справжньої гендерної рівності.

Доцільно зупинитись на досягненнях, які відбулись останнім часом в сфері забезпечення прав жінок в Саудівській Аравії. Сьогодні в університетах Саудівської Аравії жінок більше, ніж чоловіків, вони складають більше половини студентів. Це розширення освітніх можливостей не тільки розширило можливості жінок, які отримали знання та навички, але й сприяло створенню більш освічених та здібних професіоналів.

Зусилля щодо диверсифікації економіки Саудівської Аравії, як зазначено у «Баченні 2030», створили нові можливості працевлаштування для жінок. Було запроваджено реформи, щоб зменшити перешкоди для участі жінок у робочій діяльності, включаючи створення робочих місць лише для жінок та сприяння гнучкому режиму роботи. Крім того, сектори, де традиційно домінують чоловіки, такі як фінанси та технології, все більше відкриваються для жінок [4].

Крім того, Саудівська Аравія здійснила законодавчі реформи, спрямовані на покращення правового статусу жінок і розширення їхніх прав. Вони включають поправки до законів, що регулюють шлюб, розлучення та спадкування, надаючи жінкам більшу автономію та захист. Створення спеціальних судів для розгляду справ, пов'язаних із сімейними суперечками та домашнім насильством, свідчить про зростаюче визнання необхідності вирішення питання дискримінації за ознакою статі в рамках правової системи.

Одним із найпомітніших досягнень є скасування заборони на водіння жінкам у 2018 році, що символізує значний крок до гендерної рівності. У вересні 2017 року король Саудівської Аравії Салман оголосив, що з червня 2018-го мешканки країни зможуть сідати за кермо. Відтоді при місцевих університетах відкрилися жіночі школи водіння, які зіткнулися з напливом жінок, що бажають отримати права [3, с. 51].

Незважаючи на ці досягнення, на шляху до гендерної рівності в Саудівській Аравії залишаються численні складнощі виклики. Незважаючи на такі значні успіхи, як надання жінкам права самостійно керувати автомобілем і подорожувати у віці 21 року без згоди опікуна-чоловіка, ці реформи розгортаються в умовах, де свобода слова значно обмежена, що стримує публічне обговорення основних правових реформ.

Більше того, численні жінки-активістки, які виступають за зміни, стикалися із затриманнями, заборонаю на в'їзд та випадками катувань чи жорстокого поводження у в'язниці, включаючи випадки сексуального насильства. Під час детального аналізу громадська організація «Amnesty International» виявила, що, хоча країна запроваджує деякі позитивні реформи, такі як встановлення мінімального віку для вступу в шлюб, вона також кодифікує деякі практики, притаманні чоловічій системі опіки, що не дає належним чином захистити жінок від домашнього насильства та закріплює систему гендерної нерівності за ознакою статі у шлюбі, розлученні, опіці та спадкуванні [1].

У своїх офіційних наративах Саудівська Аравія описує себе як державу, яка надає підтримку жінкам через широке соціальне забезпечення в галузі охорони здоров'я, освіти, соціальних виплат та зайнятості. Однак спостерігається що держава має певні риси патріархальної системи, де приватний та державний сектори взаємодіють та підтримують один одного.

Нещодавні реформи є початковими кроками у вирішенні проблеми наявної гендерної нерівності. Саудівська культура, заснована на консервативному розумінні ісламу та капіталістичній економіці, дещо важко проходить періоди змін, тому ситуація зі становищем жінок залишається все ще не достатньо невивіршеною.

Незважаючи на те, що були докладені зусилля для збільшення участі жінок у трудовій діяльності, все ще залишаються випадки дискримінації на робочому місці, обмежених можливостей працевлаштування та культурних бар'єрів. У багатьох галузях Саудівської Аравії продовжують домінувати чоловіки, а жінки стикаються з бар'єрами для входу та просування [6, с. 35].

Крім того, суспільні очікування щодо ролей і обов'язків жінок часто відлякують їх від подальшої кар'єри поза домом, особливо в сферах, які вважаються «невідповідними» для жінок. Хоча такі ініціативи, як квоти для жінок на керівних посадах були запроваджені, все ще необхідні більш комплексні заходи для усунення системної нерівності та створення більш сприятливого середовища для працевлаштування жінок.

Жінки часто стикаються з перешкодами в доступі до правосуддя, особливо у випадках домашнього насильства, розлучення та спорів про опіку над дітьми. Закони та практика, які є дискримінаційними щодо жінок, такі як чоловіча система опіки та нерівні права на спадкування, зберігаються, незважаючи на заклики до реформ. Зусиллям, спрямованим на вирішення цих проблем, заважають консервативні інтерпретації ісламського права та опір традиціоналістських фракцій у суспільстві.

Глибоко вкорінене культурне ставлення та соціальні норми щодо гендерних ролей продовжують створювати деякі перешкоди для прав жінок у Саудівській Аравії. Хоча ставлення змінюється, особливо серед молодих поколінь, традиційні патріархальні цінності все ще мають значний вплив на суспільні очікування та поведінку. Жінки, які кидають виклик цим нормам, ризикують зіткнутися зі стигмою, остракізмом і навіть насильством як у своїх громадах, так і в громадській сфері [6, с. 37].

Отже, шлях до просування прав жінок у Саудівській Аравії відзначений складною взаємодією досягнень і викликів, що відображає багатогранний характер суспільних трансформацій. Хоча було досягнуто значних успіхів у таких сферах, як освіта, працевлаштування та правові реформи, значні перешкоди, такі як система опіки, дискримінація на робочому місці та усталені культурні норми, продовжують перешкоджати прогресу та вимагають не лише рішучих дій, але й деякого переформатування суспільних ідей.

Список використаних джерел

1. Amnesty International Public Statement. Saudi Arabia: New Personal Status Law Codifies Discrimination against Women. *Amnesty International*. Date publ.: 08.03.2023. URL: <https://www.amnesty.org/en/documents/mde23/6431/2023/en/> (дата звернення: 30.03.2024).
2. Arab League and Women's Empowerment: Advancing Gender Equality. 2024. URL: <https://fastercapital.com/content/Arab-League-and-Women-s-Empowerment--Advancing-Gender-Equality.html> (дата звернення: 30.03.2024).
3. Cerioli L. Driving in the middle of the road: Paradoxes of women's role under the New Saudi Arabian Nationalism. *Ex Aequo*. 2019. Vol. 40. P. 49–64.
4. Madawi al-R. Why women are fleeing Mohammed bin Salman's Saudi Arabia. 2019. URL: <https://www.middleeasteye.net/opinion/why-women-are-fleeing-mohammed-bin-salmas-saudi-arabia> (дата звернення: 30.03.2024).
5. Saudi Arabia: Important Advances for Saudi Women. 2019. URL: <https://www.hrw.org/news/2019/08/02/saudi-arabia-important-advances-saudi-women> (дата звернення: 30.03.2024).
6. Sirri L. From Theory to Action: A Saudi Arabian Case Study of Feminist Academic Activism against State Oppression. *Societies*. 2024. Vol. 14(3). P. 31–39.

Ключові слова: захист прав, гендерна рівність, гендерні права, реформи, дискримінація, права жінок.

Keywords: human rights protection, gender equality, gender rights, reforms, discrimination, women's rights.

Марченко Дмитро Вікторович

Національний університет «Одеська юридична академія»,

аспірант кафедри міжнародного та європейського права

СКЛАДНОЩІ ВИБОРУ ЗАСТОСОВАНОГО ПРАВА ТА ФОРМИ ДОГОВОРУ В МІЖНАРОДНОМУ ПРИВАТНОМУ ПРАВІ

Міжнародний договір є важливою складовою будь-якої міжнародної угоди чи транскордонних відносин. Саме він визначає правовий статус та обов'язки сторін, а також за допомогою нього визначаються основні умови укладення та виконання угоди. Визначення та вибір форми договору є досить важливим питанням перед його укладанням.

Наразі міжнародні торговельні та комерційні відносини стають все більш складними та глобальними, важливість правильного визначення та вибору форми договору зростає. Від цього залежить якість взаємовідносин, захист інтересів сторін, а також ефективне вирішення спорів.

Коли ми маємо справу з міжнародними договорами, що охоплюють різні юрисдикції та правові системи, ми стикаємося з проблемами вибору форми договору, яка відповідає інтересам всіх сторін та відповідає вимогам міжнародного права. Міжнародний характер таких договорів робить вибір форми договору більш складним, оскільки, кожна суверенна держава існує з різними застосовними матеріальними та процесуальними законами, які регулюють її договірні операції всередині та за межами держави. Таким чином, концепція вибору права в міжнародному праві, яка включає суперечливі закони, що застосовуються в рамках різних судових систем, призвела до прийняття суверенними державами специфічних процесуальних законів, коли вони стикаються з цим. Ця колізія проявляється не лише у визначенні суду, який має юрисдикцію, але й поширюється на право, яке має застосовуватися судом, і виконання рішення, прийнятого судом [1].

Перед тим, як сторони укладуть договір між ними, вони повинні обрати право, що буде застосовуватися. Угоди про вибір права широко використовуються в міжнародних ділових